

דף ק"ח

מביאה הגמרא, שמצינו מחלוקת אמוראים במי שהעלה קרבן בחוץ ואין בו כזית, ויש בו עצם¹⁶⁹⁴ המשלימו לכזית, רבי יוחנן אמר חייב, דברים המחוברים לעולים על המזבח הם כעולים. וריש לקיש אמר פטור, חיבורי עולים אינם כעולים.

הספק בהעלה בחוץ בן יונה
ומלח משלימו לכזית

הסתפק רבא, המעלה בחוץ ראש בן יונה של עולת העוף שאין בו כזית והמלח משלימו לכזית, האם חייב משום שחוטאי חוץ? אמר רבא מפרזקיא לרב אשי, האם הדבר אינו שנוי במחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש במעלה בשר שאין בו כזית ועצם משלמה אותו לכזית? ואומרת הגמרא, שאין הכרח שהספק תלוי במחלוקתם, שאפשר לשאול את השאלה בין לרבי יוחנן ובין לריש לקיש. מפני שאפשר לומר שרבי יוחנן אמר שהעצם מצטרפת לשיעור כזית, בעצם שהיא ממין בשר, אבל לא במלח שאינו ממין בן יונה. ואפשר לשאול את השאלה גם לריש לקיש. מפני שאפשר לומר שריש לקיש לא אמר שעצם אינה משלימה לכזית מפני שאם העצם פירשה מהבשר אין מצוה להעלותה למזבח. אבל מלח שאם פירש מהבשר יש מצוה למלוח את הבשר כדי לא להקריב קרבן בלא מלח, משלים לכזית וחייב. ונשארה הגמרא בתיקון.

רבי השיב תחת ריה"ג לשוחט בפנים
והעלה בחוץ היתה שעת הכושר

למדנו במשנה, שרבי יוסי הגלילי חולק על חכמים, וסובר שמי ששחט בחוץ והעלה בחוץ פטור, שלא העלה אלא דבר פסול. ושאלוהו חכמים, הלא גם השוחט בפנים והוציאו היה אמור להפטר על העלאה בחוץ, שכן נפסל כשיצא? ומביאה הגמרא שבברייתא מצינו שנחלקו מהי תשובת רבי יוסי הגלילי לחכמים. ששנינו בברייתא, השיב רבי תחת רבי יוסי הגלילי, בשוחט בפנים ומעלה בחוץ חייב משום העלאה בחוץ, מפני שלקרבן היתה שעת הכושר להקרב בפנים. אבל בשוחט חוץ ומעלה בחוץ לא היתה לו שעת הכושר, ולכן אינו חייב על העלאה בחוץ. ורבי אלעזר

¹⁶⁹⁴ שאין מצוה להעלותו אם פירש (לעיל דף פה:). רש"י.

ברבי שמעון השיב תחת רבי יוסי הגלילי, שבשוחט בפנים ומעלה בחוץ חייב על העלאה מפני שהקודש מקבלו, שאם חזר והכניסו והעלהו לא ירד. אבל בשוחט בחוץ שאין קודש מקבלו אינו חייב על העלאה.

ר"א בר"ש השיב שהקודש מקבל והנפק"מ היא שחיתת לילה או

אמר זעירי, היוצא להלכה בין התשובה של רבי לתשובה של רבי אלעזר ברבי שמעון,

הוא במקרה ושחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ. לרבי פטור, שלא היתה לו שעת הכושר. לרבי אלעזר ברבי שמעון חייב, שהרי אם עלה לא ירד. רבה אמר שההבדל ביניהם, אם שחט קרבן בפנים וקיבל את דמו בכלי חול. לרבי פטור שלא היתה לו שעת הכושר להקרבה, לרבי אלעזר ברבי שמעון חייב שהרי פסולו בקדש ואם עלה לא ירד.

רבא א' שבכ"מ שנטמא הגוף ואח"כ למדנו במשנה שנחלקו לגבי טמא שאכל קדש שנטמא, לחכמים חייב ולרבי יוסי

הבשר חייב לד"ה

הגלילי פטור כיון שאכל דבר שכבר נטמא. וחכמים אמרו לרבי יוסי הגלילי, שכל אדם טמא שאכל את הטהור טמא אותו. ואם הוא חייב קרבן אם אכלו, גם טמא שאכל בשר קדשים שנטמא על ידי אחרים חייב על אכילת בשר קדשים בטומאה. שואלת הגמרא מה יענה רבי יוסי הגלילי לשאלת חכמים? אמר רבא, שבכל מקום שקודם נטמא האדם בטומאת הגוף ואחר כך נטמא בשר הקדשים והטמא אכלו הוא חייב חטאת לדברי הכל¹⁶⁹⁵. שכן התורה חייבה כרת לאוכל קדשים בטומאת הגוף, והאיסור שחל על האדם כשנטמא אינו פוקע ממנו כשהבשר נטמא.

ונחלקו אם אומרים מיגו כשנטמא בבשר ואח"כ הגוף

וחכמים ורבי יוסי הגלילי חולקים רק כשהבשר נטמא ונאסר עליו משום איסור

אכילת קדשים בטומאת בשר שאין חייבים עליו חטאת. ואחר כך הגוף נטמא ואין איסור טומאת הגוף חל על איסור טומאת בשר. לחכמים אומרים 'מיגו'¹⁶⁹⁶, ואיסור כולל חל על איסור אחר¹⁶⁹⁷. ולרבי יוסי הגלילי לא אומרים 'מיגו', ואין איסור חל על איסור אפילו באיסור כולל. ואין

¹⁶⁹⁵ ואפילו ע"י אחרים ריה"ג מודה שחייב כמה השא' מה לי על ידו מה לי ע"י אחרים שטעמו משום שאין איסור חל על איסור וכאן איסור טומאת הגוף קודם. רש"י.

¹⁶⁹⁶ מיגו שנאסר בשאר חתיכות טהורות משום טומאת הגוף אסר בזה.

¹⁶⁹⁷ ואין איסור חל על איסור נא' בשאר איסורים.

ראיה מאדם טמא שאכל את הטהור שטומאת הגוף קדמה לטומאת הבשר, לטמא שאכל את הטמא.

מי יאמר שטומאת הגוף חמורה שואלת הגמרא, אפילו שלרבי יוסי לא אומרים 'מיגר', ואין איסור חל על איסור אפילו באיסור כולל. טמא האוכל אבשר קדש טמא יהיה חייב חטאת, מפני שאיסור אכילת קדשים בטומאת הגוף יש בו כרת, והוא איסור חמור יותר, יבוא ויחול על איסור אכילת בשר קדשים טמא שהוא איסור קל יותר¹⁶⁹⁸? אמר רב אשי, מניין שטומאת הגוף חמורה יותר, אולי טומאת בשר חמורה יותר שהרי היא חמורה לעניין שאין לה טהרה במקוה.

משנה

חומר בשחיטה מבעלייה ובעלייה מבשחיטה. חומר בשחיטה, שהשוחט קדשים בחוץ לאכילת הדיוט חייב, והמעלה קדשים להדיוט פטור משום העלאת חוץ¹⁶⁹⁹, וחייב משום עובד עבודת כוכבים. חומר בעלייה, שנים שאחזו בסכין ושחטו פטורים, אחזו באבר והעלו חייבין.

העלה וחזר והעלה חייב על כ"א חומר בשחיטה מבעלייה ובעלייה מבשחיטה. חומר בשחיטה, שהשוחט קדשים בחוץ לאכילת הדיוט חייב, והמעלה קדשים להדיוט פטור משום העלאת חוץ¹⁶⁹⁹, וחייב משום עובד עבודת כוכבים. חומר בעלייה, שנים שאחזו בסכין ושחטו פטורים, אחזו באבר והעלו חייבין.

גמרא

שואלת הגמרא, מה ההבדל בין המעלה להדיוט שפטור מפני שכתוב בהעלאה לה': "וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לְהַשֵּׁם". הרי גם בשחיטה כתוב לה': "וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן לְהַשֵּׁם"?

¹⁶⁹⁸ בחולין (דף קא) אמרו שריה"ג לית ליה איסור חל על איסור אפילו ע"י כולל. ובאיסור חמור איסור חל על איסור כשהוא איסור כולל באוכל גיד הנשה של עולה שהעמידו כריה"ג וחייב שתיים. רש"י.

¹⁶⁹⁹ רש"י פירש שהמעלה להדיוט פטור משום העלאת חוץ וחייב משום עובד ע"ז. ואם הויד בעבודת כוכבים ושגג בהעלאת חוץ אינו מביא על שגגתו חטאת. ותימה למה מעלה לחבירו יתחייב משום מעלה בחוץ כיון שהוא מויד בעבודת כוכבים אינו שב מדיעתו שמומר לעבודת כוכבים הוא מומר לכל התורה כולה. ובחנם דחק עצמו ברש"י שמעלה לחבירו לאשייך לחייבו משום ע"ז כיון שאין מתכוין לשם עבודת כוכבים. תוס'.

ואומרת הגמרא שבשחיטה כתוב איש איש, ומרבים מזה לחייב גם את השוחט להדיוט. שואלת הגמרא, שגם בהעלאה כתוב "אִישׁ אִישׁ"?

עונה הגמרא, שצריכים את "אִישׁ אִישׁ" הכתוב בהעלאה ללמוד ששנים שאחזו באבר והעלו

"אִישׁ" "אִישׁ" שנים שאחזו
באבר והעלו חייבים

חייבים. ושואלת הגמרא שנאמר גם שלומדים מ"אִישׁ אִישׁ" ששנים שאחזו בסכין ושחטו חייבים? עונה הגמרא, שבשחיטה אי אפשר ללמוד מ"אִישׁ אִישׁ" לחייב שנים שאחזו בסכין ושחטו. מפני שהכתוב אומר "וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא" אחד ולא שנים. ואי אפשר לומר שההוא הכתוב בהעלאה: "וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ" בא למעט שנים שאחזו באבר והעלו, מפני ש"ההוא" בא למעט מכרת שוגג, אנוס, ומוטעה.

ושואלת הגמרא שגם בשחיטה נאמר ש"ההוא" בא למעט מכרת שוגג, אנוס,

בשחיטה כתוב "הוא" ב' פעמים

ומוטעה. ואומרת הגמרא שבשחיטה המלה "ההוא" כתובה שתי פעמים, "דָּם יִחַשֵׁב לְאִישׁ הַהוּא דָּם שֶׁפָּדָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקָּרֵב עַמּוֹ". שואלת הגמרא, אם השוחט להדיוט חייב, מדוע נאמר בשחיטה את המלה "לה"? עונה הגמרא שמכאן ממעטים את שעיר המשתלח. שהשוחט את השעיר המשתלח בחוץ אינו חייב מפני שאינו ראוי להקרבה להשם¹⁷⁰⁰.

למדנו במשנה ששנים שאחזו באבר והעלו בחוץ חייבים. ומביאה הגמרא שמצינו בזה מחלוקת תנאים. ששנינו בברייתא, רבי שמעון אומר, מה בא ללמד "אִישׁ אִישׁ" הכתוב בהעלאה בחוץ?, לרבות שנים שאחזו באבר והעלו שחייבין. שהיינו אומרים שאפשר ללמוד בקל וחומר שאם שנים שאחזו בסכין ושחטו פטורים בשחיטת חוץ שהשוחט להדיוט חייב. קל וחומר ששנים שאחזו באבר והעלו בחוץ, בהעלאה בחוץ, שהמעלה להדיוט פטור, יהיו פטורים. רבי יוסי אומר, לומדים מ"ההוא" הכתוב בהעלאה בחוץ, אחד ולא שנים, ששנים שאחזו באבר והעלו בחוץ פטורים. והתורה כתבה "אִישׁ אִישׁ" מפני שהתורה דברה כלשון בני אדם.

ולרבי שמעון הכתוב "ההוא" בא למעט שוגג, אנוס, מוטעה. ולרבי

¹⁷⁰⁰ להוציא שעיר המשתלח לאחר הגרלה שקודם הגרלה חייב על שניהם כמו שמוכת ביומא (דף סב:). תוס'.

יוסי ממעטים שוגג, אנוס, מוטעה ממה שכתוב "ההוא" ולא "הוא".
 ורבי שמעון לא דורש את הלימוד "הוא" "ההוא". הגמרא שואלת לפי
 מה שאומרים לרבי יוסי שהתורה כתבה בהעלאה בחוץ "אֵישׁ אֵישׁ"
 מפני שהתורה דברה כלשון בני אדם. מדוע לא נאמר גם ב"אֵישׁ אֵישׁ"
 הכתוב בשחיטה שתורה דברה כלשון בני אדם? עונה הגמרא, שלרבי
 יוסי לומדים שהשוחט להדיוט חייב מהכתוב "דָּם יִחַשֵׁב לְאִישׁ הֵהוּא דָּם
 שֶׁפָּךְ", ואפילו השוחט לאיש.

אר"ל המעלה אבר אחד אינו חייב
 אלא אחת
 שמעון ורבי יוסי חולקים במעלה ארבעה או חמישה איברים של בהמה
 אחת. רבי יוסי סובר שהכתוב "וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיָאֻנוּ לַעֲשׂוֹת
 אֹתוֹ", אומר שחייבים משום העלאת חוץ על כל הבהמה ולא על החסר.
 ורבי שמעון סובר שהכתוב אומר "לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ", על כל אבר ואבר. אבל
 אם העלה אבר אחד בכמה חלקים¹⁷⁰¹, לדברי הכל היא העלאה אחת ואינו
 חייב אלא חטאת אחת.

רי"א שהמחלוקת היא במעלה אבר
 לחצאין
 ורבי יוחנן אמר, שהמחלוקת היא במעלה
 אבר אחד בכמה חלקים. שלדברי הכל "אֹתוֹ"
 נאמר על כל אבר ואבר. רבי שמעון סובר שהמעלה בחוץ מוקטרי פנים
 שחסרו חייב, שהרי מחזירים את הפוקעים למזבת. והכתוב "לַעֲשׂוֹת
 אֹתוֹ" ממעט את המעלה מוקטרי חוץ שחסרו. ורבי יוסי סובר שהמעלה
 בחוץ מוקטרי פנים שחסרו פטור, כרבי ישמעאל שאומר שלומדים
 זאת מהכתוב "לֹא יִבְיָאֻנוּ". אבל לדברי הכל המעלה ארבעה או חמישה
 איברים של בהמה אחת חייב על כל אבר ואבר.

ורבי יוחנן חולק על עולא שאמר שהכל מודים במוקטרי פנים שחסרו
 והעלו בחוץ שחייב, ורבי שמעון ורבי יוסי חולקים במוקטרי חוץ
 שחסרו, והעלה בחוץ חלקים מאבר אחד. רבי שמעון סובר שחייב על כל
 העלאה והעלאה והכתוב "לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ" ממעט העלאה של פחות מכזית.
 ורבי יוסי סובר שפטור מפני שהכתוב "לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ" ממעט הקטרה של

¹⁷⁰¹ אבל באבר אחד והקריבו לחצאין לאחר שהקריב שאר האיברים. אבל עליו לבדו אפילו הקריב שלם ר' יוסי
 פוטר. או שמדובר כשפקע מעל האש וחזר והחזירו. רש"י.

חלק מאבר¹⁷⁰². ויש אומרים שעולא אמר, שהכל מודים במוקטרי חוץ שחסרו והעלו בחוץ שפטור. ורבי שמעון ורבי יוסי חולקים במוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ.

ולפי הלשון הראשונה, עולא חולק על דברי אביו של שמואל שאמר שמה שמחזירים למזבח פוקעים שפקעו מעל האש, אינו כרבי יוסי. שהרי אם צריכים להחזיר למזבח אברים שנשרפו בחלקם אפילו שאינם שלמים הם בני הקטרה בפנים, ואם העלה בחוץ מוקטרי פנים שחסרו חייב. ומכאן שאביו של שמואל סובר שרבי יוסי חולק במוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ¹⁷⁰³.

אמר רב הונא, מה שלמדנו במשנה, שלרבי יוסי המעלה בחוץ אינו חייב עד שיבנה מזבח יעלה לראש המזבח נלמד ממה שנאמר: "וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַה'" אפילו בבמת יחיד שהיא בחוץ אינה העלאה בלא מזבח. אמר רבי יוחנן, רבי שמעון לומד שאפילו אם העלה על סלע או אבן חייב, מהכתוב: "וַיִּקַּח מִנוֹחַ אֶת גְּדֵי הָעֵצִים וְאֶת הַמִּנְחָה וַיַּעַל עַל הַצֹּר", שקורא העלאה להקרבה בלא בנין מזבח לשם כך. והכתוב "וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַה'" אומר שנוח בנה מקום גבוה שיהיה נוח להשתמש עליו ולא לחובת מזבח. ורבי יוסי יאמר שהכתוב במנוח היה הוראת שעה, שהרי הותר לו להקריב בבמת יחיד בשעת איסור הבמות.

ואיבעי"א על מזבח פתח אהל מועד ששנינו בברייתא, רסי שמעון אומר, נאמר: "עַל מִזְבֵּחַ ה' פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד" רק בפתח אהל מועד צריכים מזבח, אבל בבמת יחיד בשעת היתר הבמות אין צריכים מזבח. לפיכך, העלה על הסלע או על האבן חייב. שואלת הגמרא, הרי צריכים לומר לפיכך העלה

1702 לא נחלקו אלא במוקטרי חוץ שחסרו והעלו בחוץ מר סבר חייב - רש"י פירש שכתוב אותו למעט פחות מכזית שאין הקטרה שלימה, וכמו שדורשים לקמן. וא"ת נדוע צריכים מקרא למעט פחות מכזית?, היכן מצינו שהתורה חייבה תורה בחצי שיעור. וחצי זית הוא חצי שיעור שלא מצאנו הקטרה להתחייב בפחות מכזית לא לענין מחשבה ושום דבר, אלא בשאור ודבש שחייב בפחות מכזית למ"ד מכת הכ'. וי"ל שזא כיון שמחזירים פוקעין פחות מכזית היינו או' שחייב בחוץ. תוס'.

1703 לר"ע מחייבים לעיל (דף קז). מוקטרי פנים שחסרו והקריבם בחוץ דוקא באימורי ואיברי עולה שחסרו שאינם נפסלים בכך. אבל מנחה שחסרה וקטרת ולבונה שחסרו שנפסלים מחמת חסרון פטור. תוס'.



על הסלע או על האבן יצא? עונה הגמרא, מדובר בשעת איסור הבמות, ולכן כשהעלה על גבי הסלע או על גבי האבן חייב, הואיל והיא הקטרה הכשרה בשעת היתר הבמות.

הסתפק רבי יוסי ברבי חנינא, האם קרן וכבש ויסוד וריבוע מעכבים בבמת יחיד. אמר לו רבי ירמיה, ששנינו בברייתא שקרן וכבש וריבוע ויסוד מעכבים בבמה גדולה, אפילו בנוב וגבעון שהיו במות ציבור וכל שכן בשילה ובית עולמים. ואין מעכבים בבמה קטנה.

